

Το Σύμφωνο Συμβίωσης

Ανέκαθεν ο γάμος αποτελούσε τη συχνότερη επιλογή των ζευγαριών που επιθυμούσαν να δημιουργήσουν οικογένεια για λόγους τόσο νομικούς όσο και οικονομικούς, επιλογή που τους παρείχε και τις απαιτούμενες κοινωνικές εγγυήσεις και προστασίες στο ξεκίνημά τους αυτό. Την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα και καθώς οι αντιλήψεις και τα ήθη εξελίσσονται, ξεκίνησαν και στη χώρα μας να εμφανίζονται μορφές συμβίωσης που κινούνται εκτός του πλαισίου του γάμου και οι οποίες έχρηζαν νομικής αναγνώρισης και ρύθμισης. Έτσι, με τον Ν. 3719/2008 ο νομοθέτης ρύθμισε για πρώτη φορά μια εναλλακτική μορφή συμβίωσης, αναγνωρίζοντας τη δυνατότητα ανάληψης συμβατικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εκ μέρους των ετερόφυλων προσώπων, στο πλαίσιο μιας σχέσης εκτός γάμου, με τη σύναψη ενός «συμφώνου συμβίωσης».

Κατόπιν επομένως των ρυθμίσεων αυτών, η συμβίωση των ετερόφυλων προσώπων στο ελληνικό δίκαιο διακρίνεται πλέον σε τρεις κατηγορίες από άποψη έννομων συνεπειών:

Α. την έγγαμη συμβίωση

Β. τη συμβίωση μέσω σύναψης συμφώνου του Ν. 3719/2008 και

Γ. τις ελεύθερες ενώσεις

Το έτος 2015 με το Ν. 4356/2015 επήλθε θα λέγαμε μια σπουδαία καινοτομία στο ελληνικό δίκαιο, αφού σημειώθηκαν καίριες αλλαγές στο Ν.3719/2008 και επεκτάθηκε ο θεσμός του συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια, τα οποία μέχρι τότε αποκλείονταν ρητώς από τη δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης. Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε η ισορροπία μεταξύ της ιδιωτικής αυτονομίας και της ανάγκης προστασίας των οικογενειακών σχέσεων, με βάση τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης.

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ότι το νέο θεσμικό πλαίσιο του Ν. 4356/2015 ισχύει για όσα σύμφωνα συμβίωσης καταρτίζονται μετά την έναρξη ισχύος του, ήτοι μετά τις 24.12.2015, ενώ όσα σύμφωνα συμβίωσης έχουν καταρτιστεί μέχρι τότε εξακολουθούν να διέπονται από το Ν. 3719/2008, με εξαίρεση τις ρυθμίσεις του Ν.4356/2015 αναφορικά με τη λύση των συμφώνων συμβίωσης, οι οποίες εφαρμόζονται και στα καταρτισθέντα υπό τον παλαιό νόμο σύμφωνα. Τα μέρη πάντως αν το επιθυμούν έχουν δικαίωμα να υπαχθούν συνολικά στις διατάξεις του Ν. 4356/2015, δήλωση η οποία δύναται να γίνει με συμβολαιογραφική πράξη, αντίγραφο της οποίας καταχωρίζεται στο ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου, όπου είχε καταχωριστεί και η σύσταση του συμφώνου συμβίωσης.

Ποιοι μπορούν να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης

Σύμφωνα λοιπόν με τον νεότερο Ν. 4356/2015 σύμφωνο συμβίωσης μπορούν αν συνάψουν ετερόφυλα ή ομόφυλα ζευγάρια ενηλίκων, με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Δεν επιτρέπεται η σύναψη συμφώνου συμβίωσης στις ακόλουθες περιπτώσεις: **α.** αν υπάρχει γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης των ενδιαφερομένων προσώπων ή του ενός από αυτά, **β.** μεταξύ συγγενών εξ αίματος σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και εκ πλαγίου μέχρι και τον τέταρτο βαθμό, καθώς και μεταξύ συγγενών εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή απεριόριστα, **γ.** μεταξύ εκείνου που

υιοθέτησε και αυτού που υιοθετήθηκε. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως και στην περίπτωση εικονικότητας, το συναφθέν σύμφωνο συμβίωσης είναι άκυρο.

Ποια η διαδικασία σύναψης συμφώνου συμβίωσης

Το σύμφωνο συμβίωσης όντας μια συμφωνία μεταξύ δύο ενήλικων προσώπων, με την οποία αυτά οργανώνουν τη συμβίωσή τους, χωρίς την επέμβαση της Πολιτείας ή της θρησκευτικής αρχής δύναται να καταρτιστεί με την αυτοπρόσωπη παρουσία των μερών με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει **από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου στον ληξιαρχο του τόπου κατοικίας** των συμβιούντων, το οποίο καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου. Δεν υπάρχει προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κατατεθεί το σχετικό συμβολαιογραφικό έγγραφο στο Ληξιαρχείο, καθώς η ισχύς της συμφωνίας εξαρτάται από την κατάθεση. Δυνατότητα δήλωσης του συμφώνου συμβίωσης στο Ληξιαρχείο παρέχεται σε οποιονδήποτε εκ των συμβληθέντων.

Έννομες Συνέπειες Συμφώνου Συμβίωσης

Το σύμφωνο συμβίωσης όπως έχει ρυθμισθεί με το Ν. 4356/2015, εξομοιώνει με το γάμο και η σύναψή του επιφέρει ακριβώς τις ίδιες έννομες συνέπειες με αυτόν, ήτοι:

Α. τη δυνατότητα χρήσης του επωνύμου του άλλου μέρους του συμφώνου συμβίωσης, καθώς και τη ρύθμιση του επωνύμου που θα λάβουν τα τέκνα που θα αποκτήσουν τα μέρη

Β. τη δυνατότητα ρύθμισης των προσωπικών και περιουσιακών σχέσεων των μερών

Γ. τη δυνατότητα θεμελίωσης κληρονομικού δικαιώματος του ενός μέρους του συμφώνου σε περίπτωση θανάτου του άλλου μέρους

Δ. το τεκμήριο πατρότητας του τέκνου στο πρόσωπο του άνδρα με τον οποίο η γυναίκα είχε συνάψει σύμφωνο συμβίωσης

Ε. την άσκηση της γονικής μέριμνας του τέκνου και από τα δύο μέρη. Να σημειωθεί εδώ ότι στην περίπτωση του τέκνου που γεννήθηκε εκτός γάμου των γονέων του ή χωρίς οι γονείς του να έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, η γονική μέριμνα ασκείται κατ' αρχήν μόνο από τη μητέρα του τέκνου.

Η ύπαρξη συμφώνου συμβίωσης συνιστά **κώλυμα για τη σύναψη γάμου** ενός εκ των συμβιούντων με τρίτο πρόσωπο. Πρέπει ο ενδιαφερόμενος να λύσει το σύμφωνο συμβίωσης και μετά να συνάψει τον γάμο. Εάν τα μέρη που συνήψαν σύμφωνο συμβίωσης επιθυμούν να συνάψουν γάμο μεταξύ τους, το πρώτο λύεται αυτοδικαίως.

Η σύναψη συμφώνου συμβίωσης συνεπάγεται τη δημιουργία **κοινής οικογενειακής μερίδας** των συμβιούντων προσώπων στην Ελλάδα. Ωστόσο, τα περιουσιακά δικαιώματα και το δικαίωμα διατροφής, τα οποία ισχύουν για άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης δε ρυθμίζονται το ίδιο σε όλα τα κράτη της Ευρώπης. Συνεπώς, τα δικαιώματα που έχετε σε μια

χώρα βάσει του συμφώνου συμβίωσης μπορεί να διαφέρουν άρδην με τα δικαιώματα που θα είχατε σε μια έτερη ευρωπαϊκή χώρα¹.

Ζήτημα δημιουργείται αναφορικά με το αν υπάρχει δυνατότητα αναλογική εφαρμογής των διατάξεων που ισχύουν στο γάμο και στο σύμφωνο σε περίπτωση κενού των Ν. 4356/2015 και Ν. 3719/2008. Υποστηρίζεται πως δεν μπορεί να γίνει δεκτή γενικώς η ανάλογη εφαρμογή και κάθε περίπτωση θα πρέπει να κρίνεται συγκεκριμένα.

Πώς λύεται το σύμφωνο συμβίωσης

Το σύμφωνο συμβίωσης δύναται να λυθεί: α) με συμφωνία των μερών, που γίνεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο, β) με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, εφόσον έχει επιδοθεί προηγουμένως με δικαστικό επιμελητή πρόσκληση για συναινετική λύση στο άλλο μέρος και έχουν παρέλθει τρεις (3) μήνες από την επίδοση και γ) αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος μεταξύ των μερών.

Η λύση του συμφώνου συμβίωσης ισχύει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου, που περιέχει τη συμφωνία ή τη μονομερή δήλωση, στο ληξιαρχό όπου έχει καταχωριστεί και η σύστασή του. Δεν υπάρχει προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κατατεθεί το σχετικό συμβολαιογραφικό έγγραφο στο Ληξιαρχείο – όσο δεν κατατίθεται αυτό το αντίγραφο, το σύμφωνο συμβίωσης εξακολουθεί να ισχύει. Δυνατότητα καταχώρισης της λύσης στο Ληξιαρχείο παρέχεται σε οποιονδήποτε εκ των συμβληθέντων.

Τι δικαιολογητικά χρειάζεται να προσκομίσω

Αρχικά, εάν επιθυμείτε να συνάψετε σύμφωνο συμβίωσης με το σύντροφό σας θα χρειαστεί να προσδιορίσετε το περιεχόμενό του, σύμφωνα με τις επιθυμίες και τις ανάγκες σας και στη συνέχεια να οριστεί ένα ραντεβού σε κάποιον συμβολαιογράφο, προκειμένου να υπογραφεί η κοινή αυτή επιθυμία σας. Για τη σύνταξη της συμβολαιογραφικής πράξης, απαιτείται για αμφοτέρωτα τα μέρη: α. ταυτότητα/διαβατήριο, β. διεύθυνση μόνιμης κατοικίας, γ. Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) και Δ.Ο.Υ, δ. Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.), και ε. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

Το δικηγορικό μας γραφείο διαθέτει γνώσεις και εμπειρία στη σύνταξη του περιεχομένου των συμφώνων συμβίωσης και μπορούμε να σας κατευθύνουμε σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα σας απασχολεί αναφορικά με της συζυγικές – οικογενειακές σας σχέσεις. Σας προσκαλούμε να ζητήσετε τη συμβουλή μας και να μας τιμήσετε με την εμπιστοσύνη σας αναθέτοντάς μας την υπόθεσή σας. Ακόμη και αν δεν γνωρίζετε από που πρέπει να ξεκινήσετε, εμείς θα σας κατευθύνουμε! Μην ξεχνάτε ότι η κάθε υπόθεση είναι μοναδική και σε καμία περίπτωση το παρόν άρθρο δε δύναται να αποτελέσει νομική συμβουλή για το ζήτημά σας, καθώς οι σωστοί χειρισμοί μιας υπόθεσης ποικίλουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης.

¹<http://www.coupleseurope.eu/el/home>

Εάν αναζητάτε Δικηγόρο για την ανάθεση της υπόθεσής σας, προκειμένου να σας συμβουλευόμαστε υπεύθυνα και να σας υποδείξουμε τις ενδεδειγμένες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματός σας, σας προσκαλούμε να επικοινωνήσετε μαζί μας καλώντας μας τηλεφωνικά ή αποστέλλοντάς μας σχετικό email στο info@sakellari.gr.

Σακελλάρη Πολυξένη

Δικηγόρος

Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στον τομέα του Αστικού, Αστικού Δικονομικού και
Εργατικού Δικαίου

Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 6944878594

Email: info@sakellari.gr